

Література

1. Глосарій банківської термінології [електронний ресурс]. – режим доступу : http://www.bank.gov.ua/control/uk/publish/article?art_id=123604&cat_id=123320
2. Про Національний банк України : Закон України від 20.05.1999, № 679-XIV: [Електронний ресурс].– Режим доступу: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/679-14>
3. Про банки і банківську діяльність : Закон України від 07.12.2000, № 2121-III : [Електронний ресурс].– Режим доступу: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/2121-14>
4. Підвищення облікової ставки НБУ. Хто постраждає? Як це вплине на інфляцію ? [Електронний ресурс].– Режим доступу: <https://uk.etcetera.media/pidvishhennya-oblikovoyi-stavki-nbu-hto-postrazhdaye-yak-tse-vplyne-na-inflyatsiyu.html>
5. <https://index.minfin.com.ua/ua/banks/nbu/refinance/>

УДК 336

КАПІТАЛІЗАЦІЯ В БАНКІВСЬКОМУ СЕКТОРІ: ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ

Н.В. Захарченко, к.е.н., доцент кафедри економіки та моделювання ринкових відносин

Д.М. Бянов, магістр

Одеський національний університет імені І.І.Мечникова

Найбільш важливим показником, який характеризує фінансову стійкість окремих банків і банківської системи в цілому, є банківський капітал, який становить основу діяльності банківської установи. Тому, важливим є забезпечення надійного способу формування, управління, використання капіталу банку та дотримання необхідного його розміру для забезпечення розвитку банківської системи в цілому.

Загальним показником, що найбільш точно демонструє рівень забезпеченості капіталом окремого банку та системи загалом, є рівень капіталізації. Зміцнення ресурсної бази банків, інтеграція банківської системи України у світове співтовариство здебільшого залежатимуть від зростання обсягів власних капіталів банків. Такі процеси як концентрація капіталу, зростання конкуренції та вплив іноземного банківського капіталу на національну економіку, впливають на активізацію процесів формування власного капіталу банків.

У вітчизняній законодавчій базі поняття капіталізація банку визначається зокрема як участь у формуванні та /або збільшенні статутних капіталів банків шляхом придбання акцій первинної емісії (часток у статутному капіталі) банку чи акцій додаткової емісії (додаткових вкладів) банків в обмін на державні облігації України та /або придбання зазначених акцій за кошти державного бюджету України [4].

На думку В.В. Коваленко та К.Ф. Черкашиної, “капіталізація – це комплекс дій, спрямованих на реальне збільшення обсягу капіталу банку шляхом реінвестування отриманого прибутку, залучення грошових коштів та їх еквівалентів ззовні, а також за рахунок концентрації та консолідації”[1].

Низка вчених (Л. Возна, В. Міщенко, Т. Момот та ін.) схилиються до думки щодо визначення поняття «капіталізація» в наступному: 1) капіталізація – це процес реалізації майна підприємства для збільшення капіталу; 2) це перетворення доданої вартості, у вигляді нерозподіленого прибутку в капітал, на розширення виробництва шляхом збільшення активів; 3) це – перетворення доходу у вартість; 4) визнання окремої статті витрат приростом капітальних активів, а не витратами звітного періоду; 5) це показник ринкової ціни банку, розрахований множенням вартості акцій на їхню кількість; 6) це процес формування фіктивного капіталу шляхом випуску акцій, облігацій, заставних листів іпотечних банків, інших цінних паперів тощо [2].

Слід зазначити, що проблема капіталізації банківської системи для України – це ключове питання загальної фінансової стабільності, належного обслуговування банками взятих на себе грошових зобов'язань. Рівень капіталізації банківських установ в Україні визначають величиною власного капіталу. Нині доводиться констатувати вельми високий

рівень капіталізації банківської системи України : фактичне значення показника адекватності капіталу (Н2) майже вдвічі перевищує нормативне значення , хоча для деяких банків актуальним залишається завдання збільшення обсягів капіталу.

Станом на 01 січня 2017 року ліцензію Національного банку України мали 96 банківських установ (в т.ч. 38 банків з іноземним капіталом). З початку 2016 року кількість функціонуючих банківських установ скоротилася на 21.

Певним кроком на шляху впровадження міжнародних стандартів Базель -III в українську практику стало збільшення статутного капіталу банку.

Враховуючи затверджений НБУ графік збільшення мінімального обсягу статутного капіталу банків , в подальшому можна очікувати нових випадків самоліквідації комерційних банків в Україні . Нагадаємо, згідно з Постановою правління НБУ No242 від 07.04.2016 р. станом на 11.07.2017 р. мінімальний обсяг статутного капіталу банку має бути не меншим за 200 млн. грн. До 11.07.2018 р. його обсяг має бути збільшений вже до 300 млн. грн. Збільшення мінімального обсягу статутного капіталу банківських установ триватиме щорічно до 500 млн. грн. станом на 11.07.2024 р.

Протягом 2016 року 43 банківські установи збільшили статутний капітал на загальну суму 105,72 млрд. грн. Слід зазначити, що акціонери усіх груп збільшували статутний капітал переважно з метою підтримки власного бізнесу.

Наразі Законом України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо запобігання негативному впливу на стабільність банківської системи » від 04.07.2014 р. No1586-VII, мінімальний розмір статутного капіталу на момент державної реєстрації юридичної особи, яка має намір здійснювати банківську діяльність, збільшено з 120 млн. грн. до 500 млн. грн. З метою виконання положень Закону, НБУ розроблено графік поступового приведення статутного капіталу у відповідність до вимог, а саме до розміру, не меншого, ніж: 120 мільйонів гривень – до 17 червня 2016 року; 200 мільйонів гривень – до 11 липня 2017 року; 300 мільйонів гривень – до 11 липня 2018 року; 400 мільйонів гривень – до 11 липня 2019 року; 450 мільйонів гривень – до 11 липня 2020 року; 500 мільйонів гривень – до 11 липня 2024 року. Згідно з повідомленнями регулятора, станом на початок 2016 року в Україні функціонувало 19 банківських установ, обсяг статутного капіталу яких був меншим за 120 млн. грн. За підсумком 2016 року кількість таких установ скоротилась до трьох і”[5].

Таким чином, схвалення законопроекту про збільшення мінімального розміру статутного капіталу банку до 500 млн грн. сприятиме підвищенню рівня капіталізації банків та, відповідно, зниженню ризиків для вкладників і, як наслідок, збільшенню довіри до банків з боку їх клієнтів.

З метою підвищення рівня капіталізації та надійності установ банківської системи України, банкам було б доцільно:

- поліпшити якість капіталу та забезпечити достатній рівень покриття ним ризиків, що приймаються банками;

- пришвидшити процес завершення переходу банківської системи України на умови Базель-II та розпочати підготовку до впровадження стандартів Базеля-III;

- стимулювати залучення власного банківського прибутку для інвестицій у капітал шляхом звільнення від оподаткування частини прибутку кредитних установ , спрямовану на підвищення рівня їх капіталізації , стимулювати інвесторів звільненням від податків на прибуток, який спрямовується на капіталізацію банків;

- стимулювати приплив капіталу у банки за рахунок активного залучення коштів акціонерів, у тому числі портфельних інвесторів;

- з метою уникнення можливого деструктивного впливу міжнародних фінансових потоків на банківську систему України , потрібно встановити економічну межу оптимального впливу зарубіжного капіталу на вітчизняні банки на рівні 40-45% від капіталу усіх банків;

- збільшувати показник адекватності капіталу через консолідацію банківської системи України (консорціумне кредитування , створення банківських об'єднань, злиття банків , їх реорганізація) [3].

Отже, новий рівень капіталізації банків може бути досягнутий за рахунок наступних загальноекономічних факторів: легалізації капіталу ; суттєвої зміни рівня корпоративного управління; створення привабливих податкових та фінансових умов для інвестицій у банківський сектор економіки ; зниження рівня діючих в Україні ризиків ; підвищення рейтингу України.

Література

1. Коваленко В. В. Капіталізація банків: методи оцінювання та напрямки підвищення [Текст]: [монографія] / В.В.Коваленко, К.Ф.Черкашина. – Суми: ДВНЗ “УАБС НБУ”, 2010. – 153с.
2. Міщенко В. Капіталізація банківської системи України: сьогодення та перспективи /В.Міщенко //Вісник НБУ. – 2013. Вип. 7. – С. 11 – 17.
3. Островська Н.С. Капіталізація банківської системи : сучасний стан та перспективи у трансформаційних умовах розвитку економіки України /Н.С. Островська, О.Ю. Швець : [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://bses.in.ua/journals/2017/21_2017/30.pdf
4. Про першочергові заходи щодо запобігання негативним наслідкам фінансової кризи та про внесення змін до деяких законодавчих актів України : Закон України від 31.10.2008 р. No 639- VI. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/639-17>.
5. Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо запобігання негативному впливу на стабільність банківської системи » від 04.07.2014 р. №1586-VII : Закон України від 31.10.2008 р. No 639- VI . – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1586-18>